

Aktuálne otázky určovania právomoci súdom podľa nariadení EÚ - bydlisko/obvyklý pobyt/COMI/domicil fyzických a právnických osôb, neznámy domicil

Miroslav Slašťan

Právnická fakulta UK, Bratislava

Cudzí - medzinárodný prvok/cezhraničný spor

- Aké skutočnosti možno označiť za cudzí / medzinárodný prvok?

i) právne udalosti (úmrtie v cudzine)

ii) (proti) právne úkony (uzatvorenie zmluvy v cudzine, vznik škody k cudzine)

iii) vo vzťahu k účastníkom konania – iná štátna príslušnosť, bydlisko/obvyklý pobyt

iv) predmet právneho vzťahu je v cudzine

v) iné – cudzie právo, cudzie verejné listiny, súdne rozhodnutia

vi) úmysel účastníka konania ??

relevantný – nerelevantný cudzí prvok

2

právosť súdov SR vo vzťahu k zahraničiu

- súd SR bude vždy hľadať odpoveď na otázky týkajúce sa **právosť – rozhodného práva – uznávania a výkonu cudzích rozhodnutí** podľa tých právnych predpisov, ktoré sú pre tento súd záväzné (teda podľa práva *lex fori*)

3

Slovenské medzinárodné právo súkromné a procesné (ako *lex fori*)

- Rozhodujúce pramene práva slovenského MPS
 - právo EÚ (nariadenia, medzinárodné dohody EÚ)
 - medzinárodné právo (dvojstranné – mnohostranné zmluvy)
 - zákony SR – ZMPS, OBchZ ...

4

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- spory s cudzím - medzinárodným prvkom/cezhraničné spory – súd najskôr vždy skúma PRÁVOMOC (tzn. musí pri výbere relevantného predpisu skúmať najmä jeho osobnú pôsobnosť – popri vecnej/časovej/územnej: tá podmieňuje skôr výber konkrétneho predpisu

5

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

Súd, na ktorý bol doručený návrh na začatie konania v súkromnoprávnej veci s cudzím prvkom, musí pred konaním vo veci samej najprv rozhodnúť o tom, či má právomoc konať (§ 48 ods. 2 ZMPSaP). Ak právomoc nemá, konanie zastaví (§ 9 CSP).

6

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- Použitelnosť **CSP** alebo **ZMPS – MZ** – **nariadení EÚ** sa odvíja od súčasnej identifikácie územnej, vecnej, časovej, ale najmä osobnej pôsobnosti
- **osobná pôsobnosť predpisu** – vlastnosť, ktorá musí existovať na strane účastníka konania
- **osobná pôsobnosť predpisu** – daná ŠO, bydliskom, obvyklým pobytom, COMI

7

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **I. ÚS 37/95:** zastavenie konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky v postupe všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia právomoci súdu, treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu - v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (denegatio iustitiae) a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ O.s.p., čo je v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 Dohovoru.
- **R 82/2002:** Ak súd zastaví konanie z dôvodu nedostatku právomoci, i keď pre tento procesný postup neboli dané predpoklady, odíme účastníkovi konania možnosť pred súdom konať

8

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **NS SR 4 Cdo 40/2014** : podstatným pre správne posúdenie právomoci súdu konať v predmetnej veci je vyriešenie otázky, **kde má žalovaný** (žalobca na výzvu súdu uviedol, že žaluje fyzickú osobu) **svoje bydlisko/obvyklý pobyt/COMI**
- **Aký je rozdiel medzi bydliskom, obvyklým pobytom a COMI – ako postupovať pri ich určovaní?**

9

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **BYDLISKO**
- **(Bruselský) Dohovor** o súdnej právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (27. 9. 1968 – účinnosť od 1.2. 1973)
- Nariadenie č. 44/2001 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (**Brusel I**)
- pojem používa aj aktuálne **nariadenie č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Brusel Ibis) – od 10.1.2015**
 - čl. 4: ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území (**ktoréhokoľvek**) členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu

10

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- Pojem bydlisko (angl. domicil) bol použitý zámerne
- Všetky predpisy **odmietli definovať** pojem bydlisko
- SÚD musí posudzovať bydlisko v troch rôznych situáciách:
 - 1) posudzuje bydlisko FO/PO vo „svojom“ štáte
 - 2) posudzuje bydlisko FO/PO v inom štáte EÚ
 - 3) posudzuje bydlisko FO/PO v inom štáte mimo EÚ

Aj PO – bydlisko – ale základ - čl.63 Brusel Ibis

11

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **AD 1)** čl. 62 (1) Brusel I: Na určenie, či má účastník bydlisko v členskom štáte, na ktorého súdy bola vo veci podaná žaloba, súd použije právny poriadok svojho štátu.
- **AD 2)** čl. 62 (2) Brusel I: Ak účastník nemá bydlisko v členskom štáte, na ktorého súdy bola vo veci podaná žaloba, potom na určenie, či má účastník bydlisko v inom členskom štáte, súd použije právny poriadok tohto členského štátu.
- **platí pre FO**
- okamih posudzovania bydliska ?
 - čas začatia konania
 - čas uskutočnenia právneho úkonu – bývalý čl. 23 Brusel I

12

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **pojem BYDLISKO nie je pojem práva EÚ – nemožno ho vykladať podľa noriem/judikatúry EÚ/ESD**
- ALE:
- čl. 63 – výnimka: PO
 - na účely tohto nariadenia má obchodná spoločnosť alebo iná právnická osoba alebo združenie fyzických alebo právnických osôb bydlisko v mieste, kde má:
 - a) registrované sídlo;
 - b) ústredie, alebo
 - c) hlavné miesto podnikateľskej činnosti
 - možnosti nie sú v hierarchickom poradí....možnosť výberu!¹³

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **Kritériá bydliska FO – odôvodnenie v prípade námietok?**
- **NS SR : 4 Cdo 40/2014** - bydliskom sa rozumie miesto, kde sa osoba **skutočne trvale zdržuje**, aj keď je prihlásená na trvalý pobyt v obvode iného súdu/ČS
 - pojmy bydlisko a trvalý pobyt nie je možné stotožňovať (registrovaný právny stav), pretože fyzická osoba sa na mieste trvalého pobytu nemusí reálne zdržiavať.
 - *charakter takéhoto zdržiavania je potrebné zistiť dopytom na žalovaného, pretože jedine on môže poskytnúť v tomto smere súdu relevantné vyjadrenie (keďže zo spisu vyplýva, že v predchádzajúcom období sa zdržiaval aj v inom ČŠ)...????*¹⁴

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 30 Cdo 444/2004
 - bydliště není totožný s obsahem pojmu trvalý pobyt
 - zpravidla se sice tyto pojmy budou překrývat, ne vždy však zápis v identifikačním dokladu (např. v občanském průkazu nebo jiném dokladu totožnosti) či v evidenci obyvatelstva o trvalém pobytu fyzické osoby bude totožný se skutečným bydlištěm této osoby.
 - **Bydlištěm fyzické osoby** se rozumí obec, resp. městský obvod, v němž tato osoba bydlí s úmyslem se zde trvale zdržovat. Bydlištěm je zejména místo, kde má fyzická osoba svůj byt, rodinu, popř. kde pracuje, jestliže tam také bydlí. Okolnosti dočasného charakteru, jako např. pobyt v nemocnici, výkon trestu odnětí svobody, studium, vojenská služba, nic nemění na bydlišti fyzické osoby, nejsou-li současně doprovázeny takovými okolnostmi, z nichž lze s jistotou usuzovat, že fyzická osoba se v místě původně dočasného pobytu zdržuje s úmyslem zde trvale bydlet.

15

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 1. 2011, sp. zn. III. ÚS 3436/10 Bydlištěm je pak třeba chápat místo pobytu fyzické osoby, ve spojení s jejím úmyslem se zde zdržovat trvale. Bydlištěm není každé místo, kde konkrétní fyzická osoba bydlí, pokud se na takovém místě zdržuje bez úmyslu zdržovat se tam trvale.
- rozsudek NSS ČR z 26. 2.2009 č.j.15 Cad 25/2008-24
- ... v národním pojetí pojem obvyklé bydliště jako místo, jež si osoba zvolí jako své stále nebo obvyklé centrum svých životních zájmů s úmyslem propůjčit mu prvek trvalosti

16

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ OBVYKLÝ POBYT

- pojem obvyklého pobytu v kontexte medzinárodného práva súkromného a procesného sa spája s Haagskou konferenciou medzinárodného práva súkromného, ktorá ho začala používať vo svojich dohovoroch najprv len ako hraničný urcovateľ rozhodného práva, potom ako kritérium nepriamej právomoci a nakoniec aj ako kritérium priamej právomoci

- Po prvý raz sa tento pojem zvolil súčasne ako kritérium priamej právomoci a ako hraničný urcovateľ rozhodného práva v Dohovore o právomoci orgánov a rozhodnom práve vo veciach ochrany maloletých z 5.10. 1961

17

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- cieľom bolo vyhnúť sa ťažkostiam s interpretáciou určitého právneho pojmu, ktorý má v rôznych štátoch rôzny výklad - išlo najmä o pojem **bydlisko** maloletého – to kedysi nebolo formulované ako bydlisko samostatné - ale - ako bydlisko odvíjajúce sa od rodičov dieťaťa, resp. rodiča, ktorý vykonával nad dieťaťom rodičovskú moc
- nedosiahol by sa cieľ Haagskych dohovorov - aby o dieťati rozhodovali orgány, ktoré sú v jeho blízkosti, a sú preto v najlepšej situácii na to, aby vedeli posúdiť jeho pomery, a aby sa pomery dieťaťa spravovali právnym poriadkom štátu, v ktorom žije...
- **Dohovor o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí - 1980**

18

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ OBVYKLÝ POBYT

- v MPS EÚ zaviedlo nariadenie č. 1347/2000 (Brusel II)
- dnes **nariadenie č. 2201/2003** z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (**Brusel IIa**)
- **Brusel IIa: veci manželské** – IBA ZRUŠENIE, t.j. rozvod, rozluka alebo prehlásenie manželstva za neplatné;
- **veci rodičovskej zodpovednosti** - priznanie, výkon, prenesenie, čiastočné obmedzenie alebo úplné odňatie rodičovských práv a povinností

19

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ Brusel IIa.:

- Recitál (12): Kritériá právomoci vo veciach rodičovských práv a povinností, upravené týmto nariadením, sú tvorené tak, aby **zodpovedali najlepšiemu záujmu dieťaťa, najmä kritériu blízkosti**. To znamená, že právomoc by mal mať v prvom rade členský štát obvyklého pobytu dieťaťa, s výnimkou určitých prípadov zmeny pobytu dieťaťa alebo v dôsledku dohody medzi nositeľmi rodičovských práv a povinností.
- obvyklý pobyt sa použil aj pri rozvode...čl. 3 nariadenia

20

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **Brusel IIa** - obvyklý pobyt - nemá ustanovenia – odkaz posudzovania na národné právo a nemá ani legálnu definíciu v nariadení...

= obvyklý pobyt je pojem práva EÚ a musí sa vykladať autonómne podľa výkladových pravidiel práva EÚ – judikatúry ESD – jednotnosť pri jeho používaní

- pojem obvyklý pobyt používajú aj iné predpisy EÚ – najmä oblasť sociálneho zabezpečenia
 - ESD: judikatúru z tejto oblasti nemožno aplikovať na Brusel IIa

21

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **rozsudok SD EÚ z 2.4 2009, A, C-523/07**
- bod 44 : **pojem „obvyklý pobyt“** v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia treba vykladať tak, že mu zodpovedá miesto, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia. Na tento účel treba vziať do úvahy najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava v danom štáte.

Je na vnútroštátnom súde, aby určil, kde má dieťa obvyklý pobyt, majúc na pamäti všetky osobitné skutkové okolnosti každého jednotlivého prípadu – tzn. ESD neodpovie na prejudiciálnu otázku kde má XY obvyklý pobyt

22

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **rozsudok SD EÚ z 2.4 2009, A, C-523/07**
- obvyklý pobyt dieťaťa sa musí určiť na základe súhrnu osobitných skutkových okolností každého jednotlivého prípadu (bod 37 rozsudku)
- okrem fyzickej prítomnosti dieťaťa musia byť zohľadnené ďalšie faktory, z ktorých možno vyvodiť, že táto prítomnosť nemá dočasný alebo príležitostný charakter a že pobyt dieťaťa odzrkadľuje istú mieru začlenenia do sociálneho a rodinného prostredia (bod 38 rozsudku)
- do úvahy treba vziať najmä trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území členského štátu a presťahovanie rodiny do tohto štátu, štátnu príslušnosť dieťaťa, miesto a podmienky školskej dochádzky, jazykové znalosti a rodinné a sociálne väzby dieťaťa v danom štáte (bod 39 rozsudku)

23

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **rozsudok SD EÚ z 2.4 2009, A, C-523/07**
- úmysel rodičov usadiť sa s dieťaťom v inom štáte, prejavенý určitými hmatateľnými krokmi, akým je kúpa alebo nájom bytu v druhom štáte, môže byť ukazovateľom zmeny obvyklého pobytu; iným ukazovateľom môže byť podanie žiadosti o pridelenie sociálneho ubytovania na príslušných orgánoch uvedeného štátu (bod 40 rozsudku)
- naopak, skutočnosť, že deti sa zdržiavajú v členskom štáte, kde počas krátkeho obdobia vedú „kočovný“ život, môže nasvedčovať tomu, že deti v tomto štáte nemajú obvyklý pobyt (bod 41 rozsudku)

24

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- rozsudok SD EÚ z 22.12. 2010, C-497/10 PPU *Mercredi v. Chaffe*
- rozsudok rozšíril použiteľnosť definície k článku 8 aj na článok 10 nariadenia
- nový prvok: **posúdenie dĺžky trvania pobytu**: na účely odlišenia obvyklého pobytu od jednoduchej dočasnej prítomnosti musí mať obvyklý pobyt v zásade určité trvanie, ktoré odzrkadľuje primeraný stupeň stability
 - Skôr než možno konštatovať zmenu obvyklého pobytu do nového štátu, je nevyhnutné, aby dotknutá osoba zamýšľala vytvoriť v tomto štáte stále a obvyklé centrum svojich záujmov s úmyslom, aby toto malo trvalý charakter. Dĺžka pobytu tak môže slúžiť iba ako indícia...

25

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- rozsudok SD EÚ z 22.12. 2010, C-497/10 PPU *Mercredi v. Chaffe*
- aspekt veku dieťaťa: sociálne a rodinné prostredie dieťaťa je zložené z viacerých faktorov závisiacich od veku dieťaťa
 - faktory, na ktoré sa má prihliadnuť v prípade dieťaťa v školskom veku, sa tak líšia od tých, na ktoré treba prihliadnuť, ak ide o nepľnoletého, ktorý ukončil svoje štúdiá, alebo od tých, ktoré sú relevantné, pokiaľ ide o dojča (bod 53 rozsudku).
 - Vo všeobecnosti je prostredím dieťaťa v nízkom veku v prvom rade rodinné prostredie určené referenčnou osobou alebo osobami, s ktorými dieťa žije, ktoré ho skutočne opatrujú a starajú sa oň (bod 54 rozsudku)

26

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **rozsudok SD EÚ z 22.12. 2010, C-497/10 PPU Mercredi v. Chaffe**
 - ak ide o dojča, to sa nevyhnutne spoluzúčastňuje na sociálnom a rodinnom prostredí ľudí, od ktorých závisí
 - ak je dojča v osobnej starostlivosti matky - treba posúdiť integráciu matky do jej sociálneho a rodinného prostredia
 - tzn. treba vziať do úvahy trvanie, pravidelnosť, podmienky a dôvody pobytu na území tohto členského štátu - dôvody presťahovania matky – ale aj geografický a rodinný pôvod matky, ako aj rodinné a sociálne väzby, ktoré matka a dieťa udržiavajú v tom istom členskom štáte (bod 56 rozsudku).

27

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **Právomoc založená na prítomnosti dieťaťa (čl.13 Brusel IIa)**
 - ak nemožno určiť obvyklý pobyt dieťaťa a právomoc nemožno založiť podľa článku 12, právomoc majú sudy členského štátu, v ktorom sa dieťa **nachádza**
 - napr. utečenci, nájdení (C-523/07)

28

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ Obvyklý pobyt ZHRNUTIE:

- 1) skutkový koncept, nie právny - iba jedna právna skutočnosť nešpecifikuje obvyklý pobyt – musí sa vyhodnotiť séria skutkových okolností konkrétneho prípadu
- (2) obvyklý pobyt nie je trvalý pobyt či bydlisko, ale nemožno vylúčiť, že sú totožné
- (3) Je to miesto, kde osoba má centrum, ťažisko svojho života, svojich záujmov s ohľadom na svoj rodinný, pracovný či sociálny život
- (4) úmysel osoby niekde žiť nie je jediným, ani dostatočným či rozhodujúcim prvkom pre posúdenie obvyklého pobytu (na rozdiel od bydliska)
- (5) Vyžaduje sa určitá doba pobytu na určitom mieste, nemusí však byť neprerušovaná. Dočasný aj dlhší pobyt v cudzine nemusí nevyhnutne znamenať stratu obvyklého pobytu v pôvodnom mieste.

29

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

Obvyklý pobyt ZHRNUTIE:

- 6) Momentálny pobyt dieťaťa v určitom štáte nemusí znamenať jeho obvyklý pobyt v tomto štáte (napríklad pri putovnom spôsobe života).
- (7) Pri určovaní obvyklého pobytu dieťaťa treba brať do úvahy aj jeho vek a v závislosti od neho aj aspekty obvyklého pobytu osoby, ktorá sa fakticky o dieťa stará.
- (8) Nie je vylúčené, že sa nebude dať určiť (iba) jeden štát, v ktorom má osoba obvyklý pobyt.
- (10) čl. 13 Brusel IIa a prítomnosť dieťaťa je použiteľná až vtedy, keď o ňom nič neviem..

30

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ BYDLISKO alebo OBVYKLÝ POBYT ?

■ nariadenie č. 1896/2006 z 12. decembra 2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze

čl. 3 (1): Na účely tohto nariadenia sa cezhraničným sporom rozumie spor, v ktorom má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v inom členskom štáte ako v členskom štáte súdu konajúceho vo veci.

čl. 3 (2): Bydlisko sa určuje v súlade s článkami 59 a 60 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci, uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (dnes podľa 1215/2012 – Brusel I bis)

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ BYDLISKO alebo OBVYKLÝ POBYT ?

■ Nariadenie č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu

čl. 3 (1): Na účely tohto nariadenia je cezhraničným sporom taký spor, v ktorom má aspoň jedna zo strán bydlisko alebo obvyklý pobyt v členskom štáte inom ako v členskom štáte súdu alebo tribunálu konajúceho vo veci.

■ Nariadenie Brusel I bis

čl. 15 ods. 3 (poisťník) a 19 ods. 3 (spotrebiteľ)

32

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **COMI** – angl.: *centre of main interests (centrum hlavných záujmov)*
- **hraničný určovateľ nariadenia č.1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní**
- **čl. 3 (1):** *Právomoc na začatie konkurzných konaní majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza centrum hlavných záujmov dlžníka. Pri obchodných spoločnostiach a u **právnických osôb** sa v prípade neprítomnosti dôkazu o opaku za centrum hlavných záujmov považuje miesto, kde majú svoje registrované sídlo.*

PO – užšie než B I bis

33

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- č. 13 - „centrum hlavných záujmov“ dlžníka by malo zodpovedať miestu, **kde dlžník pravidelne spravuje svoje záujmy, a ktoré by teda tretie strany mali dokázať určiť**
- č. 4 - zabránenie situáciám, aby sa majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (forum shopping)
- COMI špecifikum nariadenia – úniový pojem - má **autonómny význam - vykladať jednotne a nezávisle od vnútroštátnych právnych úprav**
- centrum AKÝCH ZÁUJMOV ? (podnikateľských, súkromných-rodinných, daňových?)
- Nie je vymedzené – tak všetkých ? (možno závisí aj od žalobcu..)

34

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- ESD: COMI treba určiť v závislosti od **kritérií, ktoré sú objektívne a zistiteľné tretími osobami**
- nevyhnutné kritériá na účely zabezpečenia právnej istoty a predvídateľnosti pri určení súdu, ktorý má právomoc na začatie hlavného konkurzného konania

rozsudok Súdneho dvora zo 17. januára 2006, C-1/04, Susanne Staubitz-Schreiber, bod 31

35

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **Zistiteľnosť tretími osobami:**
 - zahŕňa najmä prípady „**schránkových firiem**“, tzn. subjektov (obchodných spoločností), ktoré nevykonávajú žiadnu činnosť na území členského štátu, kde je umiestnené ich sídlo a je pre tretie osoby zrejmé, že napríklad na území členského štátu, kde majú registrované sídlo, nevykonávajú žiadnu činnosť.

rozsudok Súdneho dvora zo 17. januára 2006, C-1/04, Susanne Staubitz-Schreiber , ods. 33 a 35

36

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ Objektívnosť

- **vyhlásenie veriteľa**, na území ktorého štátu sám posudzuje COMI dlžníka, **nemôže byť relevantné**, najmä ak nie je podložená skutočne objektívnymi a z hľadiska jeho podnikania aj zistiteľnými (overiteľnými) a najmä rozhodujúcimi informáciami –
- recitál č. 4 nariadenia: zabránenie situáciám, aby sa majetok alebo súdne konania prenášali z jedného členského štátu do druhého v snahe získať výhodnejšie právne postavenie (forum shopping)

37

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ Objektívnosť

- uvedená zásada platí (doslovný a logický výklad) pre dlžníka aj veriteľa (najmä v situácii, keď veriteľ sám začne konkurzné konanie a rozhoduje aj o okamihu podania relevantného návrhu)
- nerozhoduje ani počet vyhlásení - veriteľov

38

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- ROZDIEL medzi PO a FO – COMI:
- **vyplýval** z čl. 3 nariadenia
- v prípade PO - vyvrátiteľná domnienka ich sídla
- pri FO nie - bydlisko, obvyklý pobyt, či dokonca trvalý alebo prechodný pobyt nemôže byť je jediná a rozhodujúca okolnosť pri stanovení COMI dlžníka – fyzickej osoby

39

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **COMI FO (živnostníci, oddĺženie/konkurz FO - §166/§167 ZoKaV):**
- COMI dlžníka – **fyzickej osoby** je dôležité posúdiť aj čl. 3 ods. 2 nariadenia: „*Ak sa COMI dlžníka nachádza na území niektorého členského štátu, súdy iného členského štátu majú právomoc začať konkurzné konanie proti tomuto dlžníkovi len vtedy, ak má na území tohto iného členského štátu nejaký podnik.*“
- **Existencia COMI sa nemôže automaticky a bez osobitného posúdenia stotožňovať ani s miestom, kde má fyzická osoba – dlžník podnik**
- samotná ekonomická aktivita v nejakom štáte, nech už vo forme podniku alebo v inej forme, a to bez ohľadu na veľkosti tejto ekonomickej aktivity, nie je dôvodom pre to, aby štát sám seba identifikoval ako štát, v ktorom má dlžník COMI

40

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **FO podnikateľ vs FO nepodnikateľ**
- **Fyzické osoby – nepodnikatelia** - môžu mať COMI v zásade v mieste obvyklého pobytu/bydliska
- rozhodujúci je skutočný pobyt, dĺžky trvania a dôvodov na pobyt v konkrétnom členskom štáte, kde sa pravidelne FO zdržiava za účelom udržiavania sociálnych a rodinných väzieb, kde pracuje, a pod.
- **okolnosť ani registrovaného – trvalého pobytu a ani štátneho občianstva nemôže byť významná**, okrem iného je základným princípom vnútorného trhu a základným výkladovým východiskom zákaz diskriminácie z dôvodu štátnej príslušnosti
- okolnosť štátnej príslušnosti tak má právne relevantný význam pri posudzovaní práv a povinností vyplývajúcich z práva EU iba tam, kde právo EÚ na štátnu príslušnosť ako rozhodujúcu/významnú okolnosť výslovne odkazuje.

41

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **Fyzické osoby - podnikatelia** – COMI bude miesto z ktorého skutočne riadia podnik a rozhodujú o svojich podnikateľských aktivitách
- v praxi môže nastať situácia, kedy podnik FO bude riadený z iného štátu, ako je štát v ktorom sa táto fyzická osoba pravidelne a prevažne nachádza
- **COMI - odkiaľ je podnik riadený**
-takto založená medzinárodná právomoc sa bude týkať iba tých prípadov, kedy k dlžníkovmu úpadku došlo pri jeho podnikateľskej činnosti (Šabatka, P.: Mezinárodní pravomoc podle nařízení o insolvenčních řízeních. Právní rozhledy, 2006, č. 3, s. 96 a nasl.)... *podporuje to predvídateľnosť...právnu istotu*

42

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ Čo nedávať do odôvodnenia?

- štátna príslušnosť
- okolnosť zápisu fyzickej osoby v obchodnom registri určitého členského štátu, ako konateľa/spoločníka
 - ide výlučne o skutočnosti majúce skôr evidenčný charakter (napr. počet takýchto zápisov v registri jedného členského štátu, nemôže viesť bez ďalšieho k preukázaniu COMI dlžníka) – analógia „biele kone“

■ Čo dávať do odôvodnenia ?

- na území ktorého štátu sa prevažne fyzicky zdržiavajú, stretávajú sa s obchodnými partnermi,
- odkiaľ uskutočňujú komunikáciu s tretími stranami (zákazníkmi)

43

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- kde dosahujú relevantné príjmy a kde majú majetok, ktorý zdaňujú, ktorými sa napríklad (alebo skôr celkom určite) preukazujú v obchodnom styku so svojimi veriteľmi, ktorí tieto príjmy a majetok dlžníka akceptujú pri zabezpečovaní svojich pohľadávok
- príklad: úverový vzťah medzi bankou – veriteľom a dlžníkom – fyzickou osobou podnikateľom, je dôkladné posúdenie situácie dlžníka, najmä účel investície, jej ďalší rozvoj, nadväznosť na ostatné podnikateľské aktivity dlžníka, jeho všetky predchádzajúce úverové vzťahy a ich zabezpečenie
- - pre veriteľa / banku a ochranu jej záujmov, vrátane ich právnej istoty sa zdajú byť investície, majetok a ich riadenie zo strany dlžníka za rozhodujúce aj z dôvodu zabezpečenia ich pohľadávok

44

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- otázka daňovej rezidencie dlžníka tvorí súčasť posudzovania bonity dlžníka a jeho due diligence (vôbec daňového práva štátu, ktorého je rezidentom vôbec)
- pozri formulár na vymedzenie rozsahu daňových povinností FO na území SR
- právne zložité - posúdenie COMI dlžníka, ktorého podnikateľské aktivity súvisia s poskytovaním služieb, ktoré možno realizovať aj na diaľku (napríklad web dizajn, elektronické poradenstvo, internetový obchod či pod.).

45

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní - pre insolvenčné konania začaté po 26. júni 2017
- konania vo vzťahu k dlžníkovi, ktorého centrum hlavných záujmov sa nachádza na území Únie (rec 25)
- pred začatím insolvenčného konania by mal príslušný súd bez návrhu preskúmať, či sa centrum hlavných záujmov dlžníka alebo podnik dlžníka skutočne nachádza v jeho obvode (rec 27)

46

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- čl. 4: súd, na ktorý bola podaná žiadosť o začatie insolvenčného konania, **bez návrhu preskúma**, či má právomoc podľa článku 3 (COMI). V rozhodnutí o začatí insolvenčného konania sa uvedie, na čom je právomoc tohto súdu založená, a najmä skutočnosť, či je právomoc založená na článku 3 ods. 1 alebo 2
- čl. 5: Dlžník alebo ktorýkoľvek veriteľ môže proti rozhodnutiu o začatí hlavného insolvenčného konania podať opravný prostriedok na súde, a to na základe medzinárodnej právomoci. Rozhodnutie o začatí hlavného insolvenčného konania môžu napadnúť aj iní účastníci konania, ako sú účastníci uvedení v odseku 1, alebo ho možno napadnúť aj z iného dôvodu, než je nedostatok medzinárodnej právomoci, ak sa tak ustanovuje vo vnútroštátnom práve.

47

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

čl. 3: Centrum hlavných záujmov dlžníka je miesto, kde dlžník **pravidelne vykonáva správu** svojich záujmov a ktoré je zistiteľné tretími stranami.

PO: miesto, kde má registrované sídlo, ak sa nepreukáže opak – nové: táto domnienka sa uplatňuje len vtedy, ak sa registrované sídlo neprenieslo do iného členského štátu počas obdobia troch mesiacov predchádzajúcich podaniu žiadosti o začatie insolvenčného konania

SZČO: hlavné miesto jej podnikania, ak sa nepreukáže opak. Táto domnienka sa uplatňuje len vtedy, ak sa hlavné miesto podnikania fyzickej osoby neprenieslo do iného členského štátu počas obdobia troch mesiacov predchádzajúcich podaniu žiadosti o začatie insolvenčného konania.

48

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

... domnienky COMI - registrované sídlo, hlavné miesto podnikania a miesto obvyklého pobytu, mali byť vyvrátiteľné, a príslušný súd členského štátu by mal starostlivo posúdiť, či sa COMI dlžníka skutočne nachádza v danom členskom štáte

- V prípade spoločnosti by túto domnienku malo byť možné vyvrátiť, pokiaľ sa ústredie spoločnosti nachádza v inom členskom štáte ako jej registrované sídlo a pokiaľ z komplexného posúdenia všetkých relevantných okolností vyplýva, a to spôsobom zistiteľným tretími stranami, že skutočné centrum vedenia a kontroly uvedenej spoločnosti, ako aj správy jej záujmov sa nachádza v tomto inom členskom štáte.

49

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

čl. 3 pokr.:

FO nepodnikateľ: domnienka - miesto jej obvyklého pobytu (ak sa nepreukáže opak) - platí len vtedy, ak sa miesto obvyklého pobytu neprenieslo do iného členského štátu počas obdobia šiestich mesiacov predchádzajúcich podaniu žiadosti o začatie insolvenčného konania

...možno vyvrátiť túto domnienku, pokiaľ sa napríklad hlavná časť majetku dlžníka nachádza mimo členského štátu, v ktorom má dlžník obvyklý pobyt, alebo pokiaľ možno preukázať, že jeho hlavným dôvodom na zmenu miesta obvyklého pobytu bolo požiadať o začatie insolvenčného konania v novej jurisdikcii, a pokiaľ by sa touto žiadosťou významne poškodili záujmy veriteľov, ktorí s dlžníkom jednali pred takouto zmenou miesta (rec 30)

50

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- ESD: časový aspekt posudzovania COMI:
- v čase podania návrhu na začatie konkurzného konania dlžníkom
- súd má naďalej právomoc na začatie uvedeného konania, pokiaľ uvedený dlžník premiestni centrum svojich hlavných záujmov na územie iného členského štátu po podaní návrhu, ale pred rozhodnutím o začatí konania

rozsudok Súdneho dvora zo 17. januára 2006, C-1/04, Susanne Staubitz-Schreiber

51

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **BYDLISKO – neznáme a cezhraničný prvok?**
- **Vec C-327/10 Hypoteční banka a.s. proti Udovi Mikemu Lindnerovi**

Nariadenie Brusel I sa má vykladať v tom zmysle, že predpokladom uplatnenia pravidiel stanovených týmto nariadením je situácia...keď súd členského štátu rozhoduje o žalobe proti štátnemu príslušníkovi iného členského štátu, ktorého bydlisko tomuto súdu nie je známe.

...spotrebiteľ, ktorý je zmluvnou stranou dlhodobého hypotekárneho úveru ...opustí svoje bydlisko ...majú súdy členského štátu, na ktorého území sa nachádza posledné známe bydlisko spotrebiteľa, ... právomoc rozhodnúť o tejto žalobe, **pokiaľ nie sú** podľa článku 59 toho istého nariadenia schopné určiť aktuálne bydlisko žalovaného ani nemajú dôkazné indície umožňujúce dospieť k záveru, že žalovaný má skutočné **bydlisko mimo územia Únie**

52

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

...nariadenie Brusel I **nebráni** uplatneniu ustanovenia vnútroštátneho procesného práva členského štátu, ktoré v snahe zabrániť situácii odoprenia spravodlivosti **umožňuje viesť konanie za neprítomnosti proti osobe, ktorej bydlisko nie je známe**, pokiaľ sa súd, ktorý sa sporom zaoberá, ubezpečí predtým, než o ňom rozhodne, že sa uskutočnili všetky pátrania, ktoré ukladajú zásady riadnej starostlivosti a dobrej viery, aby sa zistil pobyt žalovaného...

53

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

■ C-112/13 A/B a i. z 11.9. 2014

článok 24 nariadenia č. 44/2001 so zreteľom na článok 47 Charty sa má vykladať v tom zmysle, že ak vnútroštátny súd ustanoví opatrovníka žalovanému, ktorému žaloba nebola doručená, **pretože jeho pobyt nie je známy**, v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, účasť na konaní tohto opatrovníka sa nerovná účasti na konaní tohto žalovaného v zmysle článku 24 uvedeného nariadenia stanovujúceho medzinárodnú právomoc tohto súdu

54

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **C-327/10 Lindnerovi vs C-112/13 A/B ??**
- **zmluvná vs mimozmluvná zodpovednosť**
- Zmluvná zodpovednosť – musí ísť o cezhraničný prvok (aj iné ŠO) vyhlásenia žalovaného v zmluve..., neplnenie jeho povinností zo zmluvy, právna istota, odopretie spravodlivosti, nemám indíciu že je mimo EÚ – áno
- Mimozmluvná zodpovednosť - nie

55

Bydlisko / obvyklý pobyt COMI / domicil

- **neznáme bydlisko žalovaného – EKNHS**
- použiteľnosť EKNHS ak sudca pri preskúmaní návrhu (čl. 4 nariadenia) má jasne za to, že sú splnené podmienky – spor, v ktorom má **aspoň jedna zo strán** bydlisko alebo obvyklý pobyt **v inom členskom štáte** ako v členskom štáte **súdu konajúceho vo veci**
- Ak žalobca má bydlisko v inom ČS ako súd ...
- Ak žalobca a súd sú v tom istom ČŠ - ?

56

[]

-

57

**Cudzie rozhodcovské
rozhodnutie** []

-

58

„Slovenské“ (tuzemské) rozhodcovské rozhodnutie

- zriaďovanie SRS – PO podľa z. 244/2002 Z.z
- Štatút a rokovací poriadok zverejnené v OV
 - aj občianske združenia bez majetku...
 - rozhodcovia bez kvalifikácie a z cudziny

- § 1 Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti
 - tento zákon upravuje rozhodovanie majetkových sporov vzniknutých z tuzemských a z medzinárodných obchodnoprávných a občianskoprávných vzťahov, **ak je miesto rozhodcovského konania v Slovenskej republike.** (lex loci arbitri)

59

„Slovenské“ (tuzemské) rozhodcovské rozhodnutie

- § 1 (4) zákona č. 244/2001 Z.z.:
- Ak miesto rozhodcovského konania ešte nebolo určené, príslušné súdy Slovenskej republiky majú právomoc na rozhodovanie podľa § 8 ods. 2 a § 10 ods. 4, ak má aspoň jeden z účastníkov rozhodcovského konania sídlo alebo miesto výkonu podnikania, alebo trvalý pobyt na území Slovenskej republiky.
- § 3 nevyžaduje na platnosť doložky vymedziť lex loci arbitri
- **KTO určuje lex loci arbitri ??**
 - v rôznych štádiách zmluvného vzťahu...konania
 - v uznávacom konaní **SÚD**

60

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- V Štatúte SRS zverejnený dňa 20.11. 2008 v Obchodnom vestníku je v čl. I ods. 1 uvedené, že: „SRS v súlade so ZRK rozhoduje ako rozhodcovský súd podľa zákona č.244/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZRK“) v rozhodcovskom konaní majetkové spory vzniknuté z občianskoprávných vzťahov alebo obchodnoprávných vzťahov, ak miesto konania je v Slovenskej republike“.

61

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- V Štatúte SRS zverejnený dňa 22.06. 2009 v Obchodnom vestníku sa do Čl. I ods. 1 doplnila druhá veta: „SRS je stálou rozhodcovskou ustanovizňou (permanent arbitral body) podľa Newyorského dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozhodcovských nálezov, ak je miesto konania mimo Slovenskej republiky, používa názov Stály rozhodcovský súd v jazyku konania“.

62

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- zákonom č. [336/2014 Z. z.](#) bolo s účinnosťou **od 1.1.2015** zmenené ustanovenie § 12 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, podľa ktorého „*zriaďovateľom stálego rozhodcovského súdu so sídlom na území Slovenskej republiky môže byť len **záujmové združenie právnických osôb**, národný športový zväz, Slovenský olympijský výbor, Slovenský paralympijský výbor alebo komora zriadená zákonom. Právnická osoba je povinná na svoje náklady zriadiť a udržiavať stály rozhodcovský súd, ak to ustanovuje osobitný predpis.*“

63

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- Podľa § 54b ods. 3 účinného **od 1. januára 2015**: „*Ak rozhodcovská zmluva odkazuje na stály rozhodcovský súd zriadený podľa doterajších predpisov, ktorého **pôvodný zriaďovateľ nespĺňa** od 1. januára 2015 podmienky ustanovené týmto zákonom pre zriaďovateľa nového stálego rozhodcovského súdu a ak sa **pôvodný zriaďovateľ** stálego rozhodcovského súdu stane členom iného zriaďovateľa nového stálego rozhodcovského súdu, aby sa splnili tieto podmienky, platí, že **rozhodcovská zmluva odkazuje na nový stály rozhodcovský súd zriadený podľa tohto zákona iným zriaďovateľom.***“
- **Od 1.1.2017**: Zriaďovateľom stálego rozhodcovského súdu so sídlom na území SR môže byť len **národný športový zväz** alebo **komora** zriadená zákonom. Právnická osoba je povinná na svoje náklady zriadiť a udržiavať stály rozhodcovský súd, **ak to ustanovuje osobitný predpis.**

64

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- Podľa súčasne prijatého ustanovenia § 54c (Prechodné ustanovenia k úpravám účinným **od 1. januára 2017**):
- „(1) Stály rozhodcovský súd zriadený podľa doterajších predpisov, ktorého zriaďovateľ nespĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom pre zriaďovateľa stáleho rozhodcovského súdu, **nemôže po 31. decembri 2016 uskutočňovať rozhodcovské konania podľa tohto zákona a vydávať rozhodcovské rozhodnutia.**
- (2) **Rozhodcovské konania podľa tohto zákona vedené pred stálym rozhodcovským súdom, ktorého zriaďovateľ po 31. decembri 2016 nespĺňa podmienky podľa právnych predpisov účinných od 1. januára 2017, ktoré začali a v ktorých nebol rozhodcovský rozsudok doručený účastníkom konania pred 1. januárom 2017, sa 31. decembra 2016 zastavujú...**

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie ?

- OV zo dňa 4.1.2017 - uverejnená zmena čl. I ods. 1 Štatútu SRS : „*Stály rozhodcovský súd so sídlomZürich je zriadený ako stála rozhodcovská ustanovizeň (permanent arbitral body) podľa Newyorského dohovoru o uznávaní a výkone cudzích rozhodcovských nálezov a rozhodcovská ustanovizeň (Schiedsgerichtsinstitution) v zmysle čl. 176, ods. 3 a čl. 182, ods. 1 švajčiarskeho zákona o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom (IPRG), záujmovým združením právnických osôb XY so sídlomBratislava*

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- Rozhodcovská doložka z roku 2011:
- „Všetky spory medzi stranami tejto zmluvy, vzniknuté z tejto zmluvy alebo iných zmlúv medzi stranami, alebo v súvislosti s týmito zmluvami, vrátane sporov o ich platnosť, porušenie, výklad a zrušenie, ako aj spory týkajúce sa arbitrability sporu, budú riešené výlučne pred **Stálym rozhodcovským súdom XY v Žiline, Slovenská republika** v súlade s jeho pravidlami a poriadkami, uverejnenými v Obchodnom vestníku SR. Zmluvné strany sa výslovne dohodli na použitie čl. 192 švajčiarskeho PILA (IPRG) na vylúčenie zrušenia rozhodcovského rozsudku pričom **dojednávajú ako miesto konania (sídlo rozhodcovského tribunálu) mesto Zug, kantón Zug, Švajčiarska konfederácia.**

67

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- RK začaté - december 2016 podľa z. č. 244/20012 a CSP od 1.1.2017 - podľa švajčiarskeho ZMPS a OSP
- Nakoniec dokument označený ako „**Rozhodcovský rozsudok zo dňa 19.1.2017**“, podpísaný XY, rozhodcom, na **neuveďenom mieste**, s pripojenou pečiatkou: Stály rozhodcovský súd XY ...Bratislava

68

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- § 44 (1) ZoRK: tuzemský rozhodcovský rozsudok je rozhodcovský rozsudok **vydaný** na území Slovenskej republiky
- § 46 (1) ZoRK: cudzí rozhodcovský rozsudok je na účely tohto zákona rozhodcovské rozhodnutie, ktorým sa rozhodlo v rozhodcovskom konaní o veci samej a **bolo vydané** na území **iného** štátu ako Slovenskej republiky.

69

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- § 34 (3) ZoRK: Ak je miesto rozhodcovského konania v Slovenskej republike a účastníci rozhodcovského konania sa nedohodli inak, každý rozhodcovský rozsudok v rozhodcovskom konaní sa bude považovať za **vydaný** na tomto mieste v Slovenskej republike bez ohľadu na to, **kde bol podpísaný**, **odkiaľ bol odoslaný** alebo **kde bol účastníkom** rozhodcovského konania **doručený**.

70

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- § 23 ZoRK: Rozhodcovské konanie sa uskutoční na **mieste dohodnutom účastníkmi** rozhodcovského konania.
- Ak k tejto dohode nedošlo, uskutoční sa na mieste, ktoré určil RS so zreteľom na povahu sporu a záujmy účastníkov rozhodcovského konania.
- RK môže uskutočniť jednotlivé úkony na akomkoľvek mieste, ktoré považuje za vhodné, najmä na konzultáciu medzi jeho členmi, vypočutie svedkov, znalcov ...

71

Slovenské či cudzie rozhodcovské rozhodnutie?

- **NS ČR sp.zn. 23 Cdo 1034/2012 z 30.9.2013:**
 - miesto vydania RR je nutné stotožniť s miestom rozhodcovského konania
 - mesto RK – „právne udomácnenie sporu“ – nie je to miesto kde súd koná, prejednáva spor atď.
 - **rozhodujúci je princíp autonómie vôle a dohoda strán – dohodnutá rozhodcovská doložka**

72

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb,
otázky zastupovania zahraničných osôb – zisťovanie
rozhodného práva, falzifikáty apostile, imunity v civilnom
konaní

Miroslav Slašťan

Právnická fakulta UK, Bratislava

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- **postavenie zahraničného subjektu - právnickej osoby v inom (aj procesnom) právnom poriadku** závisí od určenia rozhodného práva, ktorým sa bude spravovať konkrétna právna otázka týkajúca sa tohto subjektu – právnickej osoby (napr. jej existencie, zastupovania a pod.).
- za rozhodujúce skutočnosti sa pri určení „vnútroštátnej“, resp. zahraničnej, alebo „cudzej“ právnickej osoby považuje jej
 - sídlo alebo
 - právny poriadok, podľa ktorého bola založená, existencia právnickej osoby závisí od konkrétneho právneho poriadku (právnickou osobou je to, čo za právnickú osobu prehlási právny predpis)

74

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- v medzinárodnom práve neexistuje platná medzinárodná zmluva, ktorou by Slovenská republika bola viazaná, upravujúca vzájomné uznávanie právnických osôb (ich právnej spôsobilosti a pod.), vrátane obchodných spoločností
- Právo EÚ: čl. 54 ZFEÚ: „*So spoločnosťami založenými podľa zákonov členského štátu a ktoré majú svoje sídlo, ústredie alebo hlavné miesto podnikateľskej činnosti v Únii, sa pre účel tejto kapitoly zaobchádza rovnako ako s fyzickými osobami, ktoré sú štátnymi príslušníkmi členských štátov. Spoločnosťami sa rozumejú spoločnosti založené podľa občianskeho alebo obchodného práva vrátane družstiev a iných právnických osôb podľa verejného alebo súkromného práva s výnimkou neziskových spoločností.*“

75

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- čl. 54 ZFEÚ ukladá každému členskému štátu EÚ povinnosť rešpektovať právnu spôsobilosť a následne procesnú spôsobilosť, ktorú táto spoločnosť má na základe právnej úpravy členského štátu, v ktorom bola založená
- podľa judikatúry Súdneho dvora EÚ, právnické osoby – obchodné spoločnosti založené podľa vnútroštátneho právneho poriadku niektorého členského štátu EÚ existujú len prostredníctvom vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá určuje ich založenie a fungovanie (C-210/06, Cartesio)

76

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník:

- § 22 ObchZ : „Právnu spôsobilosť, ktorú má iná než fyzická zahraničná osoba podľa právneho poriadku, podľa ktorého bola založená, má takisto v oblasti slovenského právneho poriadku.“

- § 22 ObchZ je kolízna norma, uplatniteľná najmä na všetky druhy zahraničných, najmä právnických osôb podnikajúcich na území Slovenskej republiky, tzn. ktorých konanie sa prejavuje aj na území Slovenskej republiky

- jej rozsah nie je obmedzený iba na zahraničné právnické osoby – podnikateľov (viď spojenie „iných než fyzických osôb“), ale na akékoľvek subjekty práva (nie FO) a týka sa aj nepodnikateľskej činnosti týchto osôb, ktorá sa prejavuje na území Slovenskej republiky

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- Fyzické osoby: § 3 (1) zákona č. 97/1963 Zb.: spôsobilosť osoby na práva a na právne úkony sa spravuje, ak sa v tomto zákone neustanovuje niečo iné, právnym poriadkom štátu, ktorého je príslušníkom
- § 3 (2) : ak právny úkon v Slovenskej republike robí cudzinec, stačí, ak nie je ďalej uvedené niečo iné, ak je na úkon spôsobilý podľa slovenského práva.

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- Čo požadovať od PO na preukázanie jej existencie a „príslušnosti“ k právnemu poriadku ?
- výpis z obchodného registra ?
 - § 22 ObchZ – PP podľa ktorého bola založená...
- zakl. listina / spoloč. zmluva /Certificate of incorporation
 - § 56 Notárskeho poriadku - notár osvedčuje skutočnosti, ktoré by mohli byť podkladom pre uplatnenie práv, alebo ktorými by mohli byť spôsobené právne následky
- subjekt predloží verejnú listinu
- § 52 ZMPS „*listiny vydané súdmi a úradmi v cudzine, ktoré platia na mieste, kde boli vydané, za listiny verejné, majú dôkaznú moc verejných listín aj v Slovenskej republike, ak sú opatrené predpísanými overeniami*“

79

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- **Formy overenia (pravosti) verejnej listiny**
- Superlegalizácia – konzulárna superlegalizácia
- APOSTIL:
Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín (Haag, 5.10.1961)
 - dohovor nadobudol platnosť pre SR 18.2. 2002 (č. 213/2002 Z.z.)

80

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- čl. 1 - Dohovor – „ sa vzťahuje na verejné listiny, ktoré boli vyhotovené na území jedného zmluvného štátu a majú sa predložiť na území iného zmluvného štátu. Na účely tohto dohovoru sa za verejné listiny považujú
 - a) listiny vydané justičným orgánom štátu alebo justičným pracovníkom vrátane listín vydaných verejným žalobcom, vyšším súdnym úradníkom alebo procesným doručovateľom („huissier de justice“),
 - b) správne listiny,
 - c) notárske písomnosti,
 - d) úradné osvedčenia, ktoré sa umiestňujú na listiny podpísané súkromnými osobami, ako sú úradné osvedčenia potvrdzujúce registráciu listiny alebo skutočnosť, že listina existovala v určitom čase, a úradné a notárske osvedčenia podpisov.

81

Preukazovanie existencie zahraničných právnických osôb

- Podľa ustanovenia čl. 3 Dohovoru „Jedinou formálnou náležitosťou, ktorú možno požadovať na účely potvrdenia hodnovernosti podpisu, funkcie osoby, ktorá listinu podpísala, a prípadne pravosti pečate alebo odtlačku pečiatky na listine, je pripojenie osvedčenia podľa článku 4 vydaného príslušným orgánom štátu, z ktorého listina pochádza.
- Podľa čl. 7 Dohovoru: „Každý z orgánov určených podľa článku 6 vedie **register alebo kartotéku**, v ktorej eviduje vydané osvedčenia s uvedením
 - a) čísla a dátumu osvedčenia,
 - b) mena osoby, ktorá podpísala verejnú listinu, a postavením, v ktorom vystupovala, alebo v prípade nepodpísanej listiny názvu orgánu, ktorý listinu opatril pečaťou alebo odtlačkom pečiatky.Na žiadosť zainteresovanej osoby orgán, ktorý vydal osvedčenie, **potvrdí, či sa údaje v osvedčení zhodujú s údajmi uvedenými v registri alebo v kartotéke.**

82

Preukazovanie existencie zahranických právnických osôb

- http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=41#mem

83

[

]

84

[Imunity v civilnom konaní]

- vyňatie z právomoci súdov konkrétneho štátu – všetkých súdov
- posudzovať skôr právomoc či vyňatie z nej?
- Aké konania ? (v civile: súdna – exekučná imunita)
- Aké subjekty ? (štát, PO/FO)

85

[Imunity v civilnom konaní]

- § 47 ZMPS – staré znenie kopíruje čl. 31 VDDS
- § 47 ZMPS – nové znenie od 1.12.2015 - **zákonom č. 267/2015 Z. z.**
- § 47 (1) zákona č. 97/1963 Zb.:
 - z právomoci slovenských súdov sú vyňaté **cudzí štáty** vrátane ich majetku, ak cudzí štát neprejaví výslovný súhlas s výkonom ich právomoci
 - **ide už len o konanie vyplývajúce z právnych úkonov vykonaných pri výkone ich verejnoprávnych funkcií (pri výkone verejnej moci)**

86

[Imunity v civilnom konaní]

- nové ustanovenie: § 47 (2): vyňatie z právomoci slovenských súdov sa **nevzťahuje** na činnosť alebo úkony cudzieho štátu a na **majetok** cudzieho štátu v rozsahu, v ktorom sa podľa medzinárodnej zmluvy alebo iných pravidiel medzinárodného práva cudzí štát nemôže dovoľávať imunity

87

[Imunity v civilnom konaní]

- dôvodová správa k zákonu č. **267/2015 Z.z.**: doterajšia právna úprava vyňatia cudzích štátov z právomoci slovenských súdov vychádza z prekonanej doktríny tzv. absolútnej imunity štátu, podľa ktorej bol štát úplne vyňatý z právomoci súdov iného štátu, bez ohľadu na **charakter či predmet sporu**.
- v súčasnosti sa však už v medzinárodnom práve verejnej etablovala doktrína tzv. funkčnej imunity štátu, ktorá rozlišuje medzi **acta iure imperii**, teda úkonmi štátu spojenými s jeho postavením ako suveréna, a **acta iure gestionis**, teda úkonmi, v ktorých štát vystupuje ako subjekt súkromného práva (zmluvné veci, pracovnoprávne vzťahy, a pod.).
- - z tejto doktríny vychádza aj Dohovor OSN o imunitách štátov z 2.12.2004, ktorý SR podpísala 15.9.2005 (avšak zatiaľ neratifikovala a dohovor nenadobudol zatiaľ medzinárodnú platnosť) - Dohovor však je „len“ kodifikáciou obyčajových pravidiel medzinárodného práva verejného

88

Imunity v civilnom konaní

- § 47 (1) ZMPS sa týka iba vyňatia v rámci *acta iure imperii*

- vo všetkých ostatných prípadoch - *acta iure gestionis* - aj cudzie štáty sú podrobené právomoci slovenského súdu

(napr. sporové konania týkajúce sa záväzkových vzťahov súkromnoprávnej povahy, konania týkajúce sa práv a povinností vyplývajúcich z pracovných zmlúv a konania, v ktorých je predmetom konania nehnuteľný majetok cudzích štátov nachádzajúci sa v Slovenskej republike, alebo ich práva na takýchto nehnuteľných veciach patriacich iným osobám, ako aj práva z nájomného pomeru k takýmto nehnuteľným veciam)

89

Imunity v civilnom konaní

- R 79/2016:

Právne úkony člena diplomatického zboru v Slovenskej republike, ktoré majú súkromnoprávnu povahu nemožno považovať za **úkony súvisiace so zastupovaním záujmov vysielajúcej krajiny**. Právomoc súdu Slovenskej republiky je daná aj vtedy, ak sa osoby požívajúce imunity a výsady dobrovoľne podrobia jeho právomoci. O taký prípad ide, ak sa strany v zmluve dohodli, že v prípade súdneho sporu je príslušný súd Slovenskej republiky. Z právomoci súdu Slovenskej republiky je vyňatý spor, stranou ktorého je osoba, ktorej diplomatické výsady a imunity pretrvávajú podľa článku 39 bod 2 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch aj po ukončení diplomatickej misie v rozsahu úkonov, ktoré urobila počas misie pri výkone svojich funkcií.

uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. novembra 2015 sp. zn. 1 Co 44/2013

90

[Imunity v civilnom konaní]

■ Článok 32 VDDS

1. Vysielajúci štát sa môže zriecť vyňatia z jurisdikcie diplomatických zástupcov a osôb požívajúcich imunity podľa článku 37.
2. Zrieknutie sa musí vždy urobiť výslovne.

91

[

]

92

**Zmena nariadenia o európskom konaní
s nízkou hodnotou sporu, aktuálne aplikačné problémy
nariadenia v kontexte CSP**

Miroslav Slašťan

Právnická fakulta UK, Bratislava

**Zmena nariadenia o európskom konaní
s nízkou hodnotou sporu**

- **Nariadenie EP a Rady (ES) č. 861/2007,
ktorým sa ustanovuje európske konanie vo
veciach s nízkou hodnotou sporu**
- uplatňuje sa od 1. januára 2009
- zmena: Nariadenie Rady (EÚ) č. 517/2013 z 13. mája 2013 , ktorým
sa z dôvodu pristúpenia Chorvátskej republiky upravujú určité
nariadenia a rozhodnutia ... *Ú. v. EÚ L 158, 10.6.2013, s. 1 – 71*

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2421 zo 16. decembra 2015, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu, a nariadenie (ES) č. 1896/2006, ktorým sa zavádza európske konanie o platobnom rozkaze
- uplatňuje sa od **14. júla 2017**
- zmena hodnoty pohľadávky - v čase doručenia tlačiva na uplatnenie pohľadávky príslušnému súdu alebo tribunálu nepresahuje 5 000 EUR bez akýchkoľvek úrokov, výdavkov a nákladov..

95

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 4 ods. 4: ak sa pohľadávka zdá zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný alebo ak navrhovateľ tlačivo návrhu na uplatnenie pohľadávky nedoplnil alebo neopravil v rámci určenej lehoty, návrh sa zamietne
- nové: **súd informuje** navrhovateľa o takomto zamietnutí a o tom, či je proti takémuto zamietnutiu dostupný opravný prostriedok.

96

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 5 (1a): súd uskutoční ústne pojednávanie, **len ak sa domnieva**, že:
 - nie je možné vydať rozsudok na základe písomných dôkazov (predtým „potrebné“), alebo
 - ak o to požiada niektorá zo strán (môže **zamietnuť**, ak sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti sporu nie je pre spravodlivé vedenie konania potrebné ústne pojednávanie...dôvody zamietnutia sa uvedú písomne. Proti tomuto zamietnutiu nemožno podať opravný prostriedok samostatne bez napadnutia samotného rozsudku)

97

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 8 – nové technológie – ústne pojednávanie
- vedie sa s využitím akejkoľvek vhodnej technológie diaľkovej komunikácie, ako je videokonferencia alebo telekonferencia, dostupnej súdu alebo tribunálu, ibaže by použitie takejto technológie nebolo vzhľadom na osobitné okolnosti sporu vhodné z hľadiska spravodlivého vedenia konania
 - účasť tejto osoby sa zabezpečí podľa nariadenia č. 1206/2001
- predvolaná strana – má právo požiadať o použitie technológie diaľkovej komunikácie, ak je takáto technológia dostupná súdu (musí žiadosť odôvodniť?) – čl. 8(2)

98

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 8 (3) strana, ktorá bola predvolaná, aby sa zúčastnila ústneho pojednávania prostredníctvom technológie diaľkovej komunikácie, **môže požiadať o fyzickú prítomnosť na tomto pojednávaní** – platí to potom táto strana? – podľa čl. 16 s poučením
- proti rozhodnutiu súdu o žiadostiach (2) a (3) nemožno podať opravný prostriedok samostatne bez napadnutia samotného rozsudku

99

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 9 : vykonávanie dôkazov - súd použije najjednoduchší a najmenej zaťažujúci spôsob vykonávania dôkazov
- čl. 13 – doručovanie elektronickými prostriedkami
 - ak sú takéto prostriedky technicky dostupné a prípustné v súlade s procesnými pravidlami členského štátu
 - ak strana, ktorá je adresátom, vopred výslovne súhlasila **alebo ak sa na túto stranu v súlade s procesnými pravidlami členského štátu, v ktorom má táto strana bydlisko alebo obvyklý pobyt, vzťahuje právna povinnosť akceptovať takýto konkrétny spôsob doručovania**

100

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 17 – opravné prostriedky – nezmenené (podľa CSP)
- **čl. 18 - preskúmanie rozsudku vo výnimočných prípadoch**
 - ak by vnútroštátne právo neprípúšťalo opravný prostriedok podľa čl. 17
 - ak pripúšťa opravný prostriedok – v rámci neho môže SÚD uplatniť aj dôvody podľa čl. 18, účastník nemôže najskôr čl. 17 a potom čl. 18

101

Zmena nariadenia o európskom konaní s nízkou hodnotou sporu

- čl. 20 (2) – uznanie a výkon: Na žiadosť jednej zo strán vydá súd bez dodatočných nákladov osvedčenie -... v ktoromkoľvek inom úradnom jazyku inštitúcií Únie, pričom použije viacjazyčné dynamické vzorové tlačivo dostupné na Európskom portáli elektronickej justície. Žiadne ustanovenie v tomto nariadení nezaväzuje súd alebo tribunál poskytnúť preklad a/alebo prepis textu uvedeného v kolónkach uvedeného osvedčenia určených pre voľný text.

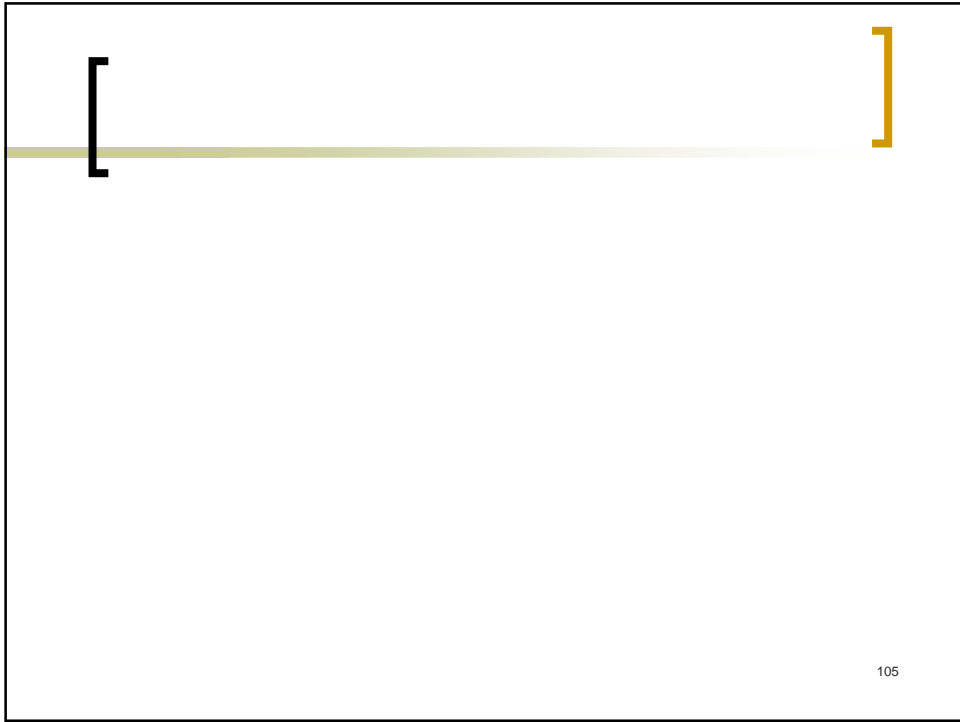
102

Zmena nariadení o EKNHS a EPR

- Nariadenie (ES) č. 1896/2006 o EPR:
 - Čl. 17 (1): ak sa odpor podá v lehote stanovenej v článku 16 ods. 2, **konanie pokračuje na príslušnom súde členského štátu pôvodu**, pokiaľ navrhovateľ vyslovene nepožiadal o ukončenie konania v takomto prípade, konanie pokračuje v súlade s pravidlami:
 - A) európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu ustanoveného v nariadení (ES) č. 861/2007, ak je uplatniteľné; alebo
 - B) akéhokoľvek príslušného vnútroštátneho občianskeho súdneho konania
- môže/nemusí vybrať navrhovateľ (ak nie – B)

103

104

105